·FØROYA· SOCIAL·DEMOKRAT

FRÆLSI JAVNAÐUR BRÓÐURSKAPUR

Nr. 13. | Lýsingaprísur fyri petitreglu: 30 oyr. á forsíðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við størri lýsingum fæst avsláttur í prisinum. | Tírsdag hin 1. april 1930. | Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bilagt á posthúsinum, brævsavnarstøðum og skrivstovuni. Telf. 143. | 4. árg.

Tandlæge BREND
træffes 11—5. Telf. 114.

„FØROYA *ull er Føroya gull*“ er ikki heilt ókent orðatak her á landi. Og at hetta kann hava verið væl hóskandi um sína tíð, er einki at ivast í. Tó at hesin setningurin ikki hevur einki at týða í nútíðarmerking — minni enn so — so hevur útviklingurin herheima skaka sær soleiðis, at tað hevur eydnast Føroyingum á annan hátt at vunnið gull til landið.

Einaferð í tíðini var tað seyðurin, sum litið var á, sum tað einasta, ið gav nakað munandi av sær, og tað er vist einki ósatt í hesum. At seyðurin tá, sum nú, var ogn jarðdrottanna, er eyðvitað. Ein skuldi tí hugsað, at hesir jarðdrottar, sum tá í tíðini ráddu sum smákongar, bæði fram við strendur og í høgum — hetta gera teir fyri ein part enn — høvdu nýtt alla megi teirra til at lívga henda seyð, sum teir høvdu so ómetuliga nógv at takka fyri. Seyðurin, ið streyk úti bæði vetur og vár, og lat seg á heystardegi slakta. Tað mátti tó verið vert at lívga henda seyð longu tá í tíðini, tá Føroya ull *avgjørt* var Føroya gull.

At hin føroyski seyðurin ikki fekk betur viðferð og viðgerð, aftaná at Føroyar vóru kristnaðar, er meiri at kalla syndarligt. Og tó verður greitt frá tí góða seyðamanninum, sum, hóast hann hevði hundrað seyðir, um hann saknaði ein, so hvíldi hann ikki, fyrr enn hann hevði fingið fætur á honum.

Men eitt hevur verið at frætt, lært og lisið, og annað hevur verið at sýnt sama hug og hjartalag fyri seyðinum, sum meistarin sýndi sínari samtíð. Í staðin hevur verið litið meira á lagnu og veðurlag; lítið á Várharra um várið og á sjálvan seg um heystið.

Tað hava verið skrivaðar mangar eldhugagreinir, hvar tikið hevur verið til orða móti hesum óskiliið, at seyður skal latast til egnu lagnu úti á tí foroysku villmork, har kavi og kuldi, stormur og regn skiftast um at verða ráðandi, skiftast um at gera tað ófýsi og ólivuligt hjá fenaðinum, ið balist úti á hvørjum vetri.

Tað er munur á, hvat næstu grannar okkara, Íslendingar, gera fyri teirra seyð, og hvat ið enn er gjørt her á landi, sjálvt um seyðahús ikki nú í tíðini eru reiðuliga so ókend, sum fyri 100 árum síðani — illa var.

Í »Føroyatíðindi« skrivar ein djóravinur nøkur álvarslig orð um óskilið við at halda seyð úti í høgum á vetrartíð:

»I den sidste Tid har det været ualmindelig koldt Vejr med Storm og Snefog paa Fjældene og Søjdemændene kommer bærende med de Faar der ikke har kunnet holde den frygtelige Pine ud, men er døde. Enkelte af Faarene har i deres Nød ædt Ulden af sig selv, for derefter alligevel at dø af Mangel paa Føde og af Frosten, der har ætset de nøgne Sider.«

Er tað tó ikki ein minkan fyri eitt sivilicerað fólk, at soleiðis kann skrivast um tað hjartaloysi, ið menniskjan her ber til sjóndar.

Slíkt má ikki tolast longur. Her skuldi landastýrið gjørt uppskot, ið miðaði ímóti at seta mark fyri slíkum ólíkindum í okkara upplýstu tíð.

I de engelske Fagforeningers Hovedkvarter.

Det vældige »Transport House« paa Smith Square, hvor De samvirkende Fagforbund og Arbejderpartiet har til Huse.

Den engelske Landsorgansation har i Aarene efter Krigen gennemgaaet en stærk indre Udvikling. Det gælder baade dens Struktur og Virksomhedsomraade. I Forholdet overfor Forbundene har den faaet en stadig større Betydning som Fællesnævneren for de organiserede Arbejdere. Og dette har igen nødvendiggjort en Udvidelse og Udbygning oppe paa »Toppen«, hvor Traadene samles.

Denne Udvikling, som selvsagt har en lang Historie bag sig, kan i ikke lille Grad føres tilbage til Dannelsen af *Generalraadet* i 1920 efter Jernbanestrejken.

Generalraadet, som altsaa danner Landsorganisationens »Sekretariat«, har siden sin Oprettelse bestaaet af 30 Medlemmer, som vælges aarligt af Kongressen fra sytten Industrigrupper, samt to Repræsentanter for de kvindelige Arbejdere. Hvert tilsluttet Forbund har Indstillingsret ved Valget af de respektive Gruppereprræsentanter. Men Valget selv afgøres direkte af Kongressen med almindeligt Stemmeflertal.

Arbejdet indenfor Generalraadet er organiseret efter et lignende Gruppesystem. De forskellige Industrienheder er imidlertid her forenklet til 5 *Hovedgrupper*, som hver udgør en fast Komité. Den største af disse Gruppekomitéer er Jernbane-, Transport- og Grubearbejderne (8 Medlemmer), samt Jernbygnings- og Maskinarbejderne (ligeledes 8). Ogsaa Kvinderne har deres Komtié, bestaaende af de to kongresvalgte Medlemmer, samt tre andre, som Generalraadet vælger for de Organisationer, som har kvindelige Medlemmer.

Komitéerne holder regulære Møder til Behandling af Spørgsmaal som berører vedkommende Industrigrene. De skal holde Generalraadet underrettet om alle Begivenheder og Forhold af Betydning, og da specielt saadanne, som kan føre til industrielle Konflikter, hvori disse Forbund er interesserede. Raadet selv indkaldes regulært en Gang om Maaneden, og for øvrigt naturligvis til enhver Tid, hvor det er nødvendigt.

Forøvrigt udfører Generalraadet almindeligt Arbejde — ogsaa udenom de rent faglige Spørgsmaal — ved Hjælp af Komitéer eller Underudvalg. Den detaljerede Forberedelse af Sagerne paahviler Tillidsmændene og det til Hovedkontoret knyttede Personale. Og her kommer vi ind paa selve *Administrationsordningen*, som Generalraadets daglige Virksomhed bygger paa.

Som i de fleste større Forbund er Sagernes Fordeling ogsaa indenfor Landsorganisationen ordnet »departementalt«. For Tiden har man 7 saadanne Departementer eller Kontorafdelinger, som hver har sin Chef. Denne gør samtidig Tjeneste som Sekretær for den eller de Komitéer, hvis Opgaver falder sammen med den Afdelings Arbejde, han bestyrer. Der foregaar naturlivis ogsaa til enhver Tid et nøje Samarbejde mellem de enkelte Afdelinger ved Kontoret og Generalsekretærens Afdeling.

Den centrale Administration er inddelt i følgende Afdelinger alt efter Sagernes Art: Finanskontoret, Organisationskontoret, Det internationale Kontor, »Trade Board«s Kontoret, Undersøgelses- og Informationskontoret (»Research«), Kontoret for Socialforsikringen samt Pressekontoret.

Afdelingen for Socialforsikring er af ny Dato; den er oprettet, for at Fagorganisationen skal kunne øve en stærkere Indflydelse paa og Kontrol med Administrationen af de forskellige nationale Forsikringsforanstaltninger.

Kontoret for »Research« og Pressekontoret, som hver udfører en selvstændig og meget vigtig Funktion indenfor Bevægelsen, var oprindelig knyttet sammen med Arbejderpartiet. Ogsaa Afdelingen for internationale Spørgsmaal var fra først af fælles. Imidlertid gjorde den stigende Arbejdsmængde det nødvendigt for Landsorganisationen at etablere sine egne Organer paa disse Omraader, uafhængige af Partiet. Ogsaa praktiske Hensyn spillede ind her.

En Udskillelse af Afdelingerne kom saa i Stand, da Landsorganisationen og Partiet i Fjor tog de nye Lokaler i *Transport house* i Brug. Begge Organisationer holder nu til Huse under samme Tag, og det er overflødigt at sige, at Samarbejdet mellem dem ikke har været mindre intimt siden, baade organisatorisk og propagandamæssigt. Bl. a. udgiver de i Fællesskab Tidsskriftet »Labour Magazine« og Arbejderbevægelsens Aarbog, ligesom det prægtige Bibliotek eller Arkiv opretholdes og benyttes af begge.

Foruden med Partiet er der etableret Repræsentation med den kooperative Bevægelse og med de forskellige Organisationer, som driver Skole- og Oplysningsarbejdet osv. Der udveksles ogsaa hvert Aar Udsendinge med Landsorganisationerne i De forenede Stater og Kanada til de resepktive Kongresser, ligesom der nogle Gange har været holdt faglige Konferencer med Repræsentanter for »Imperiet«. Disse Konferencer, hvorafdet den næste skal holdes i London i Aar, arrangeres af Landsorganisationen og Arbejderpartiet i Fællesskab.

Som man vil se, er det et stort Arbejdsomraade Fagorganisationen i England spænder over. Der er ikke her Plads til at gaa nærmere ind paa, hvordan Maskineriet virker, og hvordan Generalraadet — med de Resurser man har — er sat i Satnd til at løse sin Opgave. Men allerede den korte Opregning, som foran er gjort, viser hvor forgrenet og ogsaa *specialiseret* Virksomheden er blevet. Og det aftvinger en Udenforstaaende saa meget større Respekt, som Forholdet jo er det, at den britiske Landsorganisation, efter sine Statutter, endnu paa langt nær spiller den Rolle faglig og organisatorisk set, som f. Eks. Arbejdernes faglige Landsorganisation hjemme. Det hænger sammen med hele den britiske Arbejderbevægelses Indstilling, og den *Myndighed*, som er tillagt Kongressen og Generalraadet i Forholdet til de tilsluttede Organisationer.

Skal man kunne forstaa og bedømme Fagorganisationen i England og overhovedet søge hen til Kernen i engelsk Arbejderbevægelse, maa man have et nøje Kendskab først og fremmest til *Forbundene*. De er jo ældst, og har udviklet en lang selvstændig Praksis, baade naar det gælder Organisationsarbejdet og den faglige Kamptaktik. Men hvor meget det end kan mangle paa at Landsorganisation i Dag er et mobilt Aktionsorgan, saa staar den dog som Udtryk for for *Fællesfølelsen*. Den er ogsaa i højeste Grad repræsentativ som Formidler af Samarbejdet og som Initiativtager paa mange Felter. Og de Bestræbelser, som nu gøres for at udstyre den med større Hjælpemidler, betyder en rigtig Udvikling henimod en større Koncentration, med den Samling af Kræfterne, som hidtil har manglet.

Forlovelse, Ægteskab, verdensberømt Bog, 196 Sider, 1,85. — Dr. M. Fadden, amerikansk Læge: **Ægtaskabelig Livslykke**, 2 store Bind, kun 3 Kr. for begge B. — **Dejlige Sne**, den unge, dybtsunkne Kvindes Testamente, Oplag 40,000, 1,35. — Ford: **Hemmeligheden ved at tjene Penge**, 1,25. — **Sundhedslære**, mange Oplysninger, kun 1,00. — Elvekjær: **Muntre Fortællinger**, kun 1 Kr. 25 Øre. — **Filmens Æventyr**, stort Pragtværk med 125 **Kunstfotos**, kun 3½ Kr. — **Ungdom og Kærlighed**, 0,75. **Selves Bogforlag, Afd. F. S. D., Odense.**

Nøkur orð viðvíkjandi Dethlef Thomsens álopi á P. M. Dam.

Harri konsul Dethlef Thomsen hevur í næstsíðsta »Tingakrossi« eitt hvast álop á Ísvirkis fyristoðumann, harra P. M. Dam. — Merkiligt nokk sigur blaðstjóri »Tingakrossur« í einum stuttum fororði til Thomsens grein, at hon er eitt søguligt yvirlit um, hvussu tað eydnaðist fiskimonnum og arbeiðsmonnum, bert við góðum samanhaldi, at fáa hetta stóra, modernaða frystihús á Tvøroyri á stovn. Hvussu »Tingakrossur« fær hesa meining úr D. Thomsens grein, er mær ófatandi, tí um ein so nýtur sjóneykarglas, so finnist ikki fiski- ella arbeiðsmaður nevndur í henni, Ísvirkinum viðvíkjandi. Nei, góði »Krossur«, tað nyttar lítið at brongla meiningina, í hesu ófantaligu grein, tann vegin. Thomsens grein er — sum hann sjálvur sigur um álop av Dam á keypmenninar — »et hadefuldt Angreb« á Dam og tað mest spýggjagtiga sjálvrós, hesin merkiligu maður enn hevur borið fram.

Eftir hansara orðum kann Dam og hansara ýdna starv fyri Ísvirkinum — sum tó er øllum Suðroyingum kunnugt — metasi javnt við *nul!* Hann: Dethlef Thomsen, er maðurin fyri øllum; hann er pápi at Ísvirkinum! At hann eigur hetta fitta barnið einsamallur, fær hann neyvan eina sál at trúgva; tí hvat D. T. so strevaðist, so hevði einki komið í lag, um Dam og »Einigheitin« ikki høvdu tikið tey tyngstu tokini, og Stauning hevði skúgva so væl undir, sum hann hevur gjørt. At Dam, sum D. T. sigur, hevur givið sær sjálvum alla æruna fyri hetta mikla verk, er ósatt, tí einhvor, ið kennir P. M. Dam, veit, at hann ikki er tann maður, sum gongur og rósar sær sjálvum, a la D. Thomsen. Thomsen sigur seg einki rós hava fingið fyri sína ómetuligu hjálp við Ísvirkinum, tað tykist hann heldur ikki at hava fingið so nógv av fyri tað mangar ferðir størri arbeiði, hann skal hava útinna í Íslandi, eftir sum hansara egnu greinir í »Krossinum« hava sagt frá, men menniskjan er jú yvirhøvur lika so ótakksom — sum Dam. Fáur verður rætt mettur, meðan hann er á lívi, men eg ivist ikki í, at um D. T. onga tokk fær nú, so vilja komandi ættarlið geva honum uppreisning, um ikki á annan hátt, so til dømis við at seta eina mynd av honum sum veðurhana á Ísvirki; tað er tann minsta æra vit kunnu vísa einum slíkum stórmenni!

Dethlef Thomsen grínur at, at hann hevur skrivað taluna, Dam helt í Søndermarken á sinni, men so ofta hevur Dam hildu røður her á landi, at vit vita, at hann kann seta nøkur fyndug orð saman uttan Dethlef Thomsens hjálp.

So skrivar konsulin um, at hann dámar ikki Dams »hadefulde Angreb« á keypmenninar,